

Mgr Monika Pudło

Temat pracy doktorskiej: „Charakterystyka procesów uwagowych a osiowe objawy zaburzeń ze spektrum autyzmu”

Promotor: prof. dr hab. Ewa Pisula

STRESZCZENIE

Przedmiotem pracy była sprawność procesów uwagowych – selektywność, przerzutność i koncentracja, a także czujność i orientacja oraz uwaga wykonawcza – u młodzieży w normie intelektualnej z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (autism spectrum disorders – ASD), na tle rówieśników rozwijających się typowo. Przedmiotem badania był również związek sprawności w zakresie wymienionych procesów uwagowych z głównymi objawami zaburzeń ze spektrum autyzmu. W badaniu uczestniczyło 51 osób w normie intelektualnej z ASD w wieku 12–20 lat oraz 50 typowo rozwijających się rówieśników, dobranych pod względem poziomu ogólnego rozwoju umysłowego. Kontrolowano także proporcję płci w badanych grupach. Wykorzystano test komputerowy Attention Network Test (ANT) oraz wystandaryzowane testy: Test Badania Uwagi d2, Kolorowy Test Połączeń (CTT), Test Sortowania Kart z Wisconsin (WCST) i Powtarzanie Cyfr ze Skali Inteligencji Wechslera. Do oceny nasilenia objawów ze spektrum autyzmu zastosowano polskie adaptacje lub wersje eksperymentalne następujących narzędzi: Kwestionariusz Zachowania i Osobowości (AQ), Kwestionariusz Komunikacji Społecznej (SCQ), Protokół obserwacji do diagnozowania zaburzeń ze spektrum autyzmu (ADOS-2) i wywiad kliniczny ADI-R (Autism Diagnostic Interview-Revised). Stwierdzono niższą sprawność w zakresie czujności uwagi i orientacji uwagi u osób z ASD niż u rówieśników rozwijających się typowo. Pod względem uwagi wykonawczej nie stwierdzono między grupami różnic istotnych statystycznie. Różnica uwidoczniła się natomiast w zadaniach, które wymagały jednoczesnego współdziałania różnych procesów uwagi wykonawczej. Odnotowano związek między sprawnością w zakresie czujności uwagi a nasileniem stereotypowych zachowań i ograniczonych zainteresowań. Sprawność orientacji uwagi była związana z ograniczoną ekspresją w komunikacji niewerbalnej oraz zaburzeniami w interakcjach społecznych. Uwaga wykonawcza była powiązana z zaburzeniami w komunikacji i interakcjach społecznych.

Słowa kluczowe: zaburzenia ze spektrum autyzmu (ASD), uwaga, czujność, orientacja uwagi, funkcje wykonawcze, selektywność, pamięć robocza.